

Fakultetsstyrelsens arbetsutskott

Uppföljning av HT-fakulteternas kvalitetsdialoger på grundnivå och avancerad nivå 2023

I mars månad varje år genomför HT-fakulteterna kvalitetsdialoger¹ med institutionerna och Språk- och litteraturcentrums (SOL) sektioner,² samt med HT-biblioteken.³ Dialogerna har en tematisk inriktning, och temat för 2023 var utbildningens relevans. Under dialogerna får fakulteterna och institutionerna möjlighet att ta ett gemensamt grepp om utbildningarnas villkor, starka sidor och utmaningar i relation till det aktuella temat. Denna rapport ger en sammanfattning av HT-fakulteternas kvalitetsdialoger år 2023 och tecknar en övergripande bild av de olika sätt på vilka man diskuterar och arbetar med utbildningens relevans på institutionerna, samt problematiserar och identifierar utvecklingsområden. Rapporten tar upp exempel på goda praktiker och utvecklingsområden, samt ger en sammanställning av de gemensamma uppföljningsaktiviteter som föreslås för att möta de allmänna behov som identifierades i samband med dialogerna.

Tematik och underlag

Temat för 2023 är utbildningens relevans, vilket relaterar till följande kriterium i *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Lunds universitet* (STYR 2016/179):

- Att utbildningen ska vara relevant för studenterna och doktoranderna samt svara mot samhällets behov

Enligt både OECD och EU-kommissionen är högre utbildning relevant då den bidrar till personlig utveckling, anställningsbarhet och aktivt medborgarskap och underlaget till kvalitetsdialogerna utgick från denna breda definition av relevans. Temat är komplext eftersom begreppet relevans kan förstås och tolkas på olika sätt beroende på perspektiv, behov och kontext. Det krävs därför att alla arbetar med att förtydliga vad som utgör relevans för den egna utbildningen, samt arbetar för att

¹ Kvalitetsdialogerna genomförs inom ramen för fakulteternas system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Systemet förhåller sig till nationella riktlinjer och till Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Lunds universitet. Dialogerna är tematiskt orienterade med ett nytt tema varje år under en sexårscykel.

² Hädanefter används endast beteckningen institution och prefekt, även när SOL:s sektioner och sektionsföreståndare åsyftas.

³ Biblioteken omfattas inte av HT:s kvalitetssystem men eftersom deras synpunkter på utbildningsfrågor är av stort värde inkluderas de i arbetet med kvalitetsdialogerna.

stärka, utveckla, konkretisera och synliggöra relevansen. Det är viktigt att vi gemensamt både på institutionerna och på fakultetsgemensam nivå själva arbetar med att definiera, formulera och kommunicera relevansen i våra utbildningar. De tre första frågorna i underlaget till institutionerna handlar därför om hur relevansfrågan diskuteras, dels mellan den undervisande personalen, dels tillsammans med studenterna. Syftet med dessa första frågor var att få en bild av hur man förhåller sig till relevansfrågan, i vilka forum utbildningens relevans diskuteras, samt hur och i vilken utsträckning man pratar med studenterna om detta. Efterföljande tre frågor handlade om konkreta arbetssätt – hur man involverar studievägledare, arbetslivskoordinatör⁴ och alumner, samt om det finns ett systematiskt samarbete med olika typer av externa aktörer. Förekomsten av praktik eller VFU i utbildningarna kartlades också, samt erfarenheter, hinder och utmaningar i samband med detta. Frågeunderlaget avslutades med en fråga om hur fakultetskansliet kan vara behjälpligt i utvecklingsarbetet kring utbildningens relevans, samt en fråga om det fanns ytterligare reflektioner och idéer kring utbildningens relevans som institutionerna ville ta upp till diskussion med fakultetsledningen.

Temat om utbildningarnas relevans inleddes i samband med grundutbildningsinternatet i juni 2022 med en workshop om relevanta tvärvetenskapliga utbildningssamarbeten och en inspirationsföreläsning om relevans som kvalitetskriterium. I arbetet med att utforma instruktioner till dialogunderlagen inhämtades synpunkter från studierektorsnätverket, grundutbildningsnämnden och vice kårordförande med utbildningsansvar på Humanistiska och teologiska studentkåren (HTS). Instruktionerna skickades ut till institutionerna i mitten av oktober 2022. Vid ett tillfälle i november månad arrangerade fakultetskansliet ett öppet möte via Zoom för alla inblandade i kvalitetsarbetet där det fanns möjlighet att ställa frågor och stämma av arbetet. Institutionernas underlag skulle vara fakulteterna tillhanda senast den 8 februari 2023. Inför dialogerna togs en *Beskrivning av arbetsgång och ansvarsfördelning för kvalitetsdialogerna på grundnivå och avancerad nivå* fram för att återaktualisera processen med kvalitetsdialogerna efter uppehållet 2022, samt som ett stöd för att förtydliga ansvarsfördelning och ambitionsnivå samt föreslå ett arbetssätt vid institutionerna.

I kvalitetsdialogerna 2023 deltog för första gången externa kritiska vänner. Dessa utgjordes av personer som arbetar med frågor om relevans vid andra lärosäten och vars uppgift var att ge sin bedömning av institutionernas arbete inom fokusområdet, identifiera styrkor och utvecklingsområden på ett övergripande plan, samt bidra med sina perspektiv på verksamheten. De externa kritiska vännerna utsågs av Fakultetsstyrelsens arbetsutskott efter beredning i och förslag från grundutbildningsnämnden och bestod av följande personer:

- Jon Helgasson, docent i litteraturvetenskap och prefekt vid Institutionen för svenska språket, Linnéuniversitetet. Hans forskning behandlar bland annat modern kultur- och litteraturdebatt och kulturpolitik, inklusive frågor kring samspelet mellan litteratur och samhälle. Han har god erfarenhet av kvalitetsarbete och frågor som berör relevans i högre utbildning från uppdrag vid olika lärosäten.
- Sara Bjärstorp, filosofie doktor i engelska med litteraturvetenskaplig inriktning. Hon är verksamhetsledare för Mötesplats Social Innovation vid

⁴ Denna benämning är synonym med arbetslivsforum som används i frågeunderlaget till institutionerna. Arbetslivsforum har bytt namn till Karriär och praktik.

Malmö Universitet samt strategiskt ansvarig för universitetets initiativ kring kultursamverkan. Social innovation handlar om att bredda innovations- och entreprenörskapsarbetet från traditionella innovatörer och företag till att hitta sätt att mer effektivt lösa de stora samhällsutmaningar vi står inför och som kräver bred delaktighet.

- Mats Persson, professor emeritus i idé och lärdoms historia vid Uppsala universitet. Där har han varit delaktig i att utveckla Humanioraprogrammet, ett tvärhumanistiskt flexibelt utbildningsprogram som syftar till att ge en stabil grund för yrkesroller där man behöver kunna analysera, tänka kritiskt och kommunicera. Studenterna får dessutom explicit kunskap och träning i hur deras kunskaper kan bidra i arbetslivet.
- Anna Fahlgren, professor i cellbiologi vid Linköpings universitet och har deltagit i Vinnova-projektet Metoder för Relevansbedömning i Utbildningar (MERUT). Syftet med projektet var att stödja svenska lärosäten i arbetet med relevans i utbildningar. Detta innefattade bland annat hur innebörden av begreppet relevans kan förtydligas och hur man kan utveckla metoder för att bedöma och utveckla relevansen samt hitta verktyg för att stärka interaktionen med externa aktörer.

De externa kritiska vännerna tog del av underlagen som författades inför dialogerna, deltog vid själva dialogerna och sammanställde en kortfattad rapport efter varje dialog. Vid varje dialog fanns en extern kritisk vän närvarande och de deltog i tre dialoger var.⁵ Detta inslag av externa parter har införts eftersom universitetets kvalitetsarbete ska kännetecknas av kollegial granskning enligt *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Lunds universitet* (STYR 2016/179). I återkopplingen från HT-fakulteternas kvalitetsdialog med universitetsledningen 2021 underströks detta med uppmaningen att se över möjligheterna att inkludera ett utifrånperspektiv i form av externa sakkunniga eller externa kritiska vänner.

Dialogerna leddes av prodekan för grundutbildning tillsammans med utbildningsledare och fakultetssekreterare. Vid samtliga dialoger var det institutionerna själva som fick bestämma vilka personer som skulle medverka, med uppmaningen att det skulle vara ett hanterligt antal individer och att de närvarande skulle ha insikt i och kunskap om utbildningarna och tematiken som diskuterades. Prefekterna (på SOL sektionsföreståndarna) fick i uppdrag att meddela vilka medarbetare som skulle bjudas in till dialogen. Vid de flesta dialoger deltog prefekt, studierektor, några lärarrepresentanter och studievägledare. På HT-bibliotekens dialoger deltog bibliotekschefen samt de bibliotekarier som ingår i arbetsgruppen ”Stöd till lärande”. Vice ordförande med utbildningsansvar för HTS medverkade också vid varje dialog och studentrepresentanter från ämnena fanns utsedda till alla dialoger utom vid Institutionen för kommunikation och medier (där deltog istället vice ordförande för Samhällsvetarkåren eftersom institutionen delvis ingår i Samhällsvetenskapliga fakulteten) och saknades vid kvalitetsdialogen med sektion 5 på SOL på grund av sjukdom.

Dialogerna inleddes med att prodekan informerade om hur kvalitetsarbetet genomförs nationellt, på Lunds universitet och på HT-fakulteterna.

⁵ Kvalitetsdialogen med ämneslärarutbildningen genomfördes med programrådet där en extern ledamot ingår. I egenskap av legitimationsutbildning utvärderas ämneslärarutbildningen också av Universitetskanslersämbetet (UKÄ). HT-bibliotekens verksamhet omfattas inte av HT-fakulteternas kvalitetssystem. Därmed genomfördes dessa två kvalitetsdialoger utan deltagande av en extern kritisk vän.

Kvalitetsdialogerna är centrala i detta arbete och har som syfte att följa upp och bidra till utveckling i institutionernas arbete med det aktuella temat. Målet är att uppmärksamma goda exempel som kan spridas till andra miljöer, identifiera vad institutionen/ämnena ska jobbar vidare med och vilka önskemål som finns kring stöd från fakulteterna/kansliet. Avslutningsvis sammanfattades diskussionen med en konklusion kring vad institutionerna ska arbeta vidare med samt vad man skickar med till det fortsatta arbetet på fakultetsgemensam nivå.

Tidigare år har det framkommit önskemål om tydligare återkoppling från fakulteterna till institutionerna i samband med dialogerna. Detta gavs genom den rapport som den externa kritiska vännen författat och som innehöll kommentarer kring styrkor och goda exempel i arbetet med relevans, förslag på utvecklingsområden, samt rekommendationer hur institutionerna kan gå vidare i arbetet. Institutionerna fick även en skriftlig återkoppling från prodekan och utbildningsledare som bestod av ett antal punkter som fakultetsledningen förväntar sig att institutionerna arbetar vidare med och som institutionerna i flera fall själva lyft, samt minnesanteckningar från dialogen.

Utbildningens relevans på HT-fakulteterna

Här nedan presenteras institutionernas arbete med utbildningens relevans med utgångspunkt i de beskrivningar och reflektioner som framkommit under kvalitetsdialogerna 2023 och i underlagen till dessa. Presentationen inleds med en sammanställning kring det som varit fokus i dialogerna, nämligen hur man pratar om relevans i utbildningarna, både i lärarlaget och med studenterna (fråga 1-3 i underlaget). Därefter presenteras vad man mer praktiskt och konkret gör för att tydliggöra kopplingen mellan utbildningen och hur den kommer till användning efter studierna (fråga 4-6 i underlaget).

Hur relevansfrågor diskuteras (fråga 1-3)

Grundtanken i arbetet med detta tema har varit att utbildningens relevans inte är något som kan definieras objektivt i form av specifika punkter som alla ämnen och institutioner ska uppfylla, utan att utbildningens relevans behöver definieras inom sin egen kontext utifrån de olika omständigheter och perspektiv som råder just där. Detta sker framförallt genom diskussion i lärarkollegiet och med studenterna, med målsättningen att utbildningens relevans synliggörs för studenterna oavsett om den rör vidare studier, yrkesliv, personlig utveckling eller utveckling som samhällsmedborgare.

Relevans i utbildningen är ett komplext tema att arbeta med då det innefattar flera olika beståndsdelar och perspektiv. Inte förvånansvärt präglas också underlagen och dialogerna av stor variation i hur man förhåller sig till och diskuterar relevansfrågan med skillnader både inom och mellan institutioner, men också exempel där flera sätt att definiera relevans förekommer inom ett och samma kollegium. Det varierar också i vilken grad man analyserar och ser olika sidor av relevansfrågan – vissa ämnen och institutioner reflekterar brett kring olika typer av relevans ur olika perspektiv, medan andra lägger fokus på en viss aspekt med eller utan att motivera varför.

Det förekommer stor variation vad gäller hur och i vilka forum frågan om relevans tas upp, men övergripande kan man se att det förekommer i sammanhang där utbildningsfrågor diskuteras generellt. Relevans diskuteras både implicit och explicit och ibland tas det för givet att alla förstår vad man menar och att det är underförstått vad relevansen består av. I flera av underlagen framkommer det att

relevans är något som tas för givet. Vissa skriver fram detta och resonerar kring vad det beror på, medan det hos andra framgår mellan raderna. En del ämnen beskriver relevans som ett centralt diskussionsämne, ibland över lång tid. Detta är bland annat fallet på de institutioner där man relativt nyligen inrättat eller reviderat program, vilket föranlett en bred diskussion kring vad programmet bidrar med.

Vad som tydligt framgår är att det finns olika utmaningar och förutsättningar för relevansdiskussionen i olika typer av ämnen, kurser och utbildningar. Det är viktigt att se att det finns många sätt att diskutera och förhålla sig till relevans på och att inte medvetet eller omedvetet begränsa sig till en definition. Som en del dialogdeltagare själva påpekar kan synen på relevans kan också förändras över tid, vilket ytterligare förstärker behovet av att ha ett pågående samtal där man utforskar ämnets relevans och att vara öppen för att göra förändringar.

Den mångsidighet som relevansdiskussionen präglas av synliggörs mer utförligt i följande avsnitt, där de olika sätten att förhålla sig till och diskutera relevans som framkommer i underlagen och dialogerna presenteras.

Relevans i relation till kursinnehåll

Relevans diskuteras i relation till själva ämnesinnehållet i utbildningen, särskilt i samband med kursutveckling, där man också tar hänsyn till hur innehållet i kurserna förbereder studenterna för fortsatta studier och forskarutbildning. Detta innefattar också kursupplägg och läraktiviteter, samt de exempel som tas upp med studenterna. Man beskriver hur innehållet i kurser sätts i relation till det som händer i världen och hur man på olika sätt tar in samhällsfenomen, nutida frågor och aktuella händelser i undervisningen. Just detta tolkande perspektiv framhålls på vissa håll som särskilt viktigt inom humanistiska utbildningar och även viktigt för många av de yrken som våra utbildningar leder till.

En del institutioner säger att de medvetet arbetar med att utforma kurs- och utbildningsplaner på ett sätt som gör det möjligt att ta in samtida samhällsfenomen och aktuell forskning kopplat till detta utan att det kräver ständig revidering. I den utsträckning detta är möjligt är det ett arbetssätt som bör uppmuntras. Dock är det viktigt att inte bara diskutera hur man gör innehållet relevant i kurser och i progressionen inom utbildningar, utan även hur utbildningen blir relevant för studenterna i förlängningen.

Relevans i relation till arbetslivet

Relevans i relation till arbetslivet står i fokus i många av underlagen och det ges många exempel på hur man diskuterar och arbetar med detta. För vissa ämnen innebär det en större utmaning att resonera kring arbetslivskopplingen och särskilt i teoridrivna ämnen behöver man tänka till kring detta. En spänning kan uppstå i de fall där läraren företräder en viss typ av bildningsideal medan studenterna snarare förväntar sig färdighetsträning, en spänning som kan förstärkas om förberedelsen inför forskarstudier särskilt framhävs. En del utbildningar som inte är tydligt yrkesinriktade pratar om att istället fokusera på branscher där de teoretiska kunskaperna kan användas. Man försöker också föra in vad som är relevant utanför akademien i samband med att studenterna väljer inriktningar och då de skriver sitt examensarbete. Det finns också enstaka ämnen som inte är yrkesinriktade men där arbetslivsperspektivet ändå ständigt är närvarande eftersom de flesta studenter är yrkesverksamma och läser för fortbildning och kompetensutveckling.

Relevansen i relation till arbetslivet är av stor betydelse, men det finns bitvis en tendens hos vissa ämnen att reducera relevans till att endast gälla gångbarhet på arbetsmarknaden. Detta kan leda till att ämnen med tydlig arbetslivskoppling anser att relevansen automatiskt är uppfylld, men paradoxalt nog kan det också leda till

att diskussionen om relevans helt avfärdas om ämnet i sin tur upplevs sakna direkt koppling till arbetslivet. Detta är tydliga exempel på varför det är viktigt att undersöka och utveckla relevansen genom att ha en kontinuerlig diskussion bland lärarna, men även att inte låta begränsa sig till en definition av relevans.

Relevans beroende på studenters intresse

Relevans diskuteras också i relation till det faktum att innehållet kan vara olika relevant för olika studenter beroende på vilka planer de har för framtiden. I utbildningar som är yrkesinriktade eller där det på andra sätt finns tydliga karriärvägar efter utbildningen tillkommer också behovet av att balansera innehållet med hänsyn till de olika studentgrupperna.

Balansen mellan teoretiskt innehåll och praktiska färdigheter togs upp i många underlag och dialoger, med flera exempel på hur man försöker kombinera och integrera dessa för att på bästa sätt förbereda studenterna för en framtid inom antingen akademien eller övriga arbetslivet. Det handlar inte bara om att se till att en teoretisk utbildning är relevant för ett kommande yrkesliv utan också om att värna det teoretiska innehållet i mer yrkesinriktade utbildningar. Även inom ämnen utan tydlig yrkesinriktning kan det teoretiska innehållet ibland uppfattas som mindre relevant av studenterna. Detta gäller bland annat hos en del av språkämnen, där tankar kring ett akademiskt spår och ett mer praktiskt spår togs upp i några av dialogerna.

Denna spänning mellan det akademiska och praktiska är en kontinuerlig utmaning där ett sätt att gå vidare är att ta hjälp av Avdelningen för högskolepedagogisk utveckling (AHU) i diskussionen om hur man på olika sätt kan integrera teori och praktik i utbildningarna.

Relevans i form av humanistisk bildning och bredd (personlig utveckling, generella kompetenser)

Relevans diskuteras också i form av generella kompetenser, bildning och personlig utveckling. Dessa aspekter lyfts som något som ibland tas för givet i relevansdiskussionen och som därför är särskilt viktigt att synliggöra, även i marknadsföringen av utbildningarna. Man menar att det är viktigt att stärka studenterna i att man kan läsa för att man själv vill det och att det gynnar samhället och demokratin att människor utvecklas som individer. Man vill uppmärksamma detta mer i utbildningen, men upplever att det samtidigt kan vara en utmaning att sätta ord på denna typ av kompetens att inkludera den systematiskt på ett mer explicit sätt. En del menar att personlig utveckling finns med som del i all pedagogiskt upplagd undervisning, eftersom den är uppbyggd för att studenterna ska utveckla sin kunskap, sin förståelse och sina färdigheter, samt själva utvecklas genom sitt lärande. Personlig utveckling tas också upp som en del i att hitta sin väg genom studierna och kan på så sätt vara något som lyfts i kontakten med studievägledare.

Relevans som kompletteringsämne/kombinationsämne

Ämnen som ges som fristående kurser benämns ibland som kompletteringsämne när man pratar om relevans i betydelsen att det behöver kompletteras med andra ämnen i en examen och kombineras med andra studier för att leta till ett arbete. Det är inte alltid känt vilken ämneskombination, vilken examen och vilket yrkesliv studenterna planerar för och det kan därför vara en utmaning att ta upp just arbetslivsrelevansen.

Flera av de som pratar om sitt ämne som kompletteringsämne uppvisar en medvetenhet om att detta inte är helt oproblematiskt. Det finns en risk att man reducerar ett huvudämne till att endast fylla en funktion som komplement till något

annat, dels om man utgår från att ämnet inte utgör huvudämnet i en examen, dels om man tänker att arbetslivsrelevansen helt och hållet återfinns i de andra ämnena.

Att ett ämne behöver kompletteras med andra för att ingå i en examen är i sig helt naturligt, men det som är viktigt är att inte framställa det som att värdet ligger i det andra ämnet. Man behöver synliggöra vad ämnet tillför och hur det bidrar till att göra kombinationen relevant, även i de fall där de andra ämnena tillför en mer konkret arbetslivskoppling.

Relevans i relation till utbildningens attraktivitet och tillströmning

Behovet av att kommunicera utbildningens relevans och få presumtiva studenter att uppmärksamma vad utbildningen erbjuder tas också upp i flera underlag, liksom behovet av marknadsföring. Flera av de moderna språken ska se över vad som står på hemsidorna, vilket också är ett sätt att kommunicera relevansen till befintliga studenter. Från institutionerna uttrycks önskemål om att HT-fakulteterna tar ansvar för mer allmänna frågor kring humanioras relevans i relation till studenter, andra fakulteter och samhället. Detta handlar delvis om marknadsföring, men också om att mer generellt kommunicera humanioras relevans. Det förekommer också i en del underlag att man hänvisar till söktryck, retention och genomströmning som ett sätt att påvisa att utbildningen är relevant. Detta är en aspekt som inte är helt oviktig, men även fast studenter lockas till en utbildning krävs det också att de under utbildningens gång tränas i att sätta ord på vad relevansen består av inför mötet med en potentiell arbetsgivare.

Relevans i diskussionen med studenterna

En återkommande tolkning är att diskussionen med studenterna specifikt ska handla om arbetslivsperspektivet och det är överlag vanligare att detta görs explicit i utbildningar med yrkesinriktning eller tydlig arbetslivskoppling. Det sker antingen i form av olika aktiviteter som är integrerade i utbildningen (innehåll, upplägg, exempel) eller som separata aktiviteter vid sidan om (arbetsmarknadsdagar, workshops och studiebesök). Vad man väljer att göra kan bero på vilken nivå i utbildningen det gäller. Inom flera ämnen tas utbildningens relevans upp redan i introduktionskursen och studenterna uppmuntras att reflektera kring vad de ska använda sina kompetenser till. Många noterar här ett ökat intresse bland studenterna för hur man ska gå vidare efter sina studier.

Relevansen diskuteras ibland som en del av undervisningen i relation till innehållet. Detta görs inte nödvändigtvis explicit eller medvetet, vilket leder till att det inte alltid är lätt att identifiera när och hur det sker och då frågan lyfts av enskilda lärare kan vara svårt att få inblick i hur det går till. Det finns också en viss oro att det kan upplevas som att det finns brister i relevansen om man tar upp diskussionen alltför ofta. Denna oro kan ha att göra med att man tolkat det som att relevansdiskussionen ska vara av en specifik karaktär, till exempel att man förväntas lyfta ett arbetslivsperspektiv genom vissa förutbestämda aktiviteter, istället för att anpassa till vad som är lämpligt inom det aktuella ämnet.

Att lärarna tycker att det är viktigt att prata med studenterna om relevansen i utbildningen framkommer tydligt i de flesta dialoger. Många säger att det hade varit värdefullt för studenterna om man var mer explicit med relevansen för att göra studenterna medvetna om vilka kompetenser de får. Det finns en insikt om att man kan bli bättre på att ta ett metaperspektiv i undervisningen och med viss regelbundenhet prata om varför man gör det man gör i utbildningen. En del påpekar också att det är viktigt för lärarna att veta vad som driver studenterna och att därför fråga dem om deras bakgrund och förstå deras motivation. Att prata om deras förväntningar på detta sätt kan därför också vara ett sätt att prata om relevans i utbildningen.

Diskussionen med studenterna handlar också om att fånga upp studenter som läser för att de är intresserade utan att ha en tydlig bild av vad de vill arbeta med. I flera dialoger uppmärksammas betydelsen av att ta upp detta i mötet med studenterna och på olika sätt aktivt underlätta diskussionen om varför man läser ämnet och vad man kan göra med studierna. Det kan vara värdefullt för studenterna att reflektera kring varför de går utbildningen och höra andra göra samma sak.

Vikten av att sätta ord på generella kompetenser diskuterades också i flera dialoger. Dessa lyfts ofta som viktiga kompetenser för en bred arbetsmarknad och livslångt lärande, men det är kompetenser som inte alltid artikuleras. Ett viktigt påpekande i ett av underlagen är att om lärarna har svårt för att sätta ord på de allmänna färdigheter som utbildningen ger är det inte heller konstigt att studenterna har det, vilket återigen förstärker vikten av att ha en pågående diskussion om detta i lärarkollegiet. Det är också viktigt att vara tydlig med vad man menar då man säger att kompetenserna är generella – egentligen är kompetenserna i sig ofta rätt så specifika, men däremot generellt applicerbara snarare än användbara enbart inom ett visst område. Detta gör det också tydligt att det är kompetensen i sig som behöver artikuleras, snarare än exakt var den ska komma till användning. Förmågan att uttrycka sig i skrift är en generell kompetens som särskilt lyfts fram av flera ämnen. Många ser språket som en stor utmaning i arbetet med studenterna och jobbar aktivt med studenternas språk, framförallt det skrivna akademiska språket. HT:s språkpedagog anlitas på några håll integrerat i undervisningen och detta är en resurs som är möjlig att utnyttja i ännu högre omfattning än vad som redan görs.

Frågan tas också upp angående var och hur relevansen hos de generella färdigheterna ska lyftas fram – inom ämnena eller på fakultetsgemensam nivå. I samband med detta finns det också de som varnar för risken att reducera relevansen till att främst fokusera på de generella färdigheterna och understryker att dessa behöver utvecklas genom ämnesfördjupning. Det kommer att finnas anledning att ägna tid åt de generella kompetenserna även i samband med kvalitetsdialogerna 2024, eftersom det finns en tydlig koppling mellan generella färdigheter och nyckelkompetenser för utbildning för hållbar utveckling som utgör del av temat då.

Vad gäller hur relevansdiskussionen kan utvecklas lyftes bland annat vikten av att vara självkritisk inom ämnet och öppen för förändring. Det krävs att man kontinuerligt funderar över vad studenterna behöver, både i sina kommande studier och i livet efteråt, och att våga lägga in nya moment i utbildningen. Man behöver se det som en ständig förändrings- och utvecklingsprocess. Det kom också upp exempel på hur studenter kan skolas till att reflektera över sina kompetenser och vad man har med sig, det vill säga hur man kan använda relevansfrågan som ett pedagogiskt verktyg i själva utbildningen. En mer övergripande tanke som lyftes var att man kan se relevansdiskussionen som en möjlighet att lyfta definitionen och bredda betydelsen av relevans. Detta är viktiga synpunkter som institutionerna rekommenderas ha med sig i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Arbetslivsperspektiv, samarbeten och praktik/VFU (fråga 4-6)

I fråga 4-6 i underlaget ligger fokus mer konkret på vad man praktiskt gör för att tydliggöra kopplingen mellan utbildningen och arbetslivet. Särskilt fråga 4 inkluderades för att ge utrymme att utforska och fundera över utbildningens koppling till arbetsmarknaden.

Arbetslivsperspektivet

I underlagen och dialogerna framkommer det vissa mönster i hur arbetslivsperspektivet inryms i utbildningarna. De program som är riktade mot en

tydlig arbetsmarknad har ofta fler kontakter och samarbeten, särskilt om det finns lärare på programmet som själva varit eller är yrkesaktiva. Förutsättningarna att till exempel bedriva alumnarbete samt på olika sätt förstå och följa med i de behov som finns ute på arbetsmarknaden är också bättre på dessa program och praktik är ett mer vanligt inslag.

Det finns också program och ämnen som har en tydlig inriktning mot områden där det går att identifiera ett brett behov av de kunskaper och färdigheter som studenterna får, men där samhälle och arbetsliv inte alltid förstår vilka kompetenser studenterna har. Arbetsgivare efterfrågar inte alltid specifika yrkesfärdigheter utan ibland andra grundläggande humanistiska kunskaper, men det är inte alltid som de kan sätta ord på vad de behöver. Man behöver därför inte bara synliggöra kompetenser gentemot arbetsmarknad och samhälle, utan också synliggöra och definiera vilka behov som finns där. Detta gör det också svårare att hitta relevanta avnämare och etablera samarbeten.

För vissa ämnen som ges som fristående kurser kan det finnas behov av att hjälpa studenterna att förstå hur ämnet kan kombineras med annat och vilka karriärvägar som finns, inklusive KPU. Studenter som läser enstaka terminer kan få svårt att se vart de tar vägen efter studierna. Det kan också vara svårare att etablera alumnkontakter med studenter som läser fristående kurser. Relevansen i fristående kurser kan i större utsträckning tolkas i relation till personlig utveckling, samhälle och kultur, livslångt lärande och kompetensutveckling, vilket man på flera håll upplever kräver mer arbete med att formulera.

Möjligheten att ge förutsättningar för studenterna att skapa en professionell profil kom också upp i diskussionerna i anslutning till fristående kurser. Vad detta innebär är att studenterna inte bara behöver förstå vad de själva kan, utan också formulera sina kompetenser och synliggöra hur dessa kan användas för att fylla konkreta behov på en arbetsplats. Det hjälper arbetsgivare förstå vad en student kan bidra med och varför man ska anställa studenten, ungefär på samma sätt som då man under arbetslivets gång går från en anställning till en annan.

Certificate of International Merits (CIM), som tidigare genomförts som pilotprojekt men som nu har utökats till att omfatta alla ämnen på HT-fakulteterna, lyftes också i samband med detta. CIM handlar inte bara om internationalisering utan även om samverkande, nätverkandet, arbetslivsanknytning och personlig utveckling. Studenterna får reflektera över sin process och formulera vad man lärt sig, vilket på sikt skulle kunna utgöra en del i ett större arbete kring att hjälpa studenterna att synliggöra sina kompetenser med hjälp av en slags kompetensportfölj.

Som tidigare nämnts är det inte heller så att allt blir enklare bara för att det finns en tydlig arbetsmarknad för studenterna. Ibland leder det till att studenterna lägger fokus på det innehåll där de ser den praktiska kopplingen till sitt framtida yrke på bekostnad av det mer teoretiska innehållet. Detta föranleder en del utbildningar att involvera yrkesaktiva i undervisningen för att studenterna genom dem ska förstå värdet av de teoretiska kunskaperna. Enstaka program har ibland också bekymmer med att få studenter att skriva kandidatuppsatsen, eftersom en del får jobb i samband med sin praktik och sedan inte kommer tillbaka. Man pratar därför med studenterna om relevansen av att ha en färdig utbildning med sig i det långa loppet.

Hur studievägledare och arbetslivskoordinatörn involveras

Studievägledarnas roll kan se olika ut beroende på institution, ämne eller program. Vissa sköter samtalet med studenterna om deras väg efter studierna vid sidan om utbildningen, medan andra arbetar väldigt nära utbildningen i tätt samarbete med lärarna. Studievägledarna involveras systematiskt på flera håll, till exempel genom

att delta i ämnesråd, lärarlagsmöten och andra sammanhang där utbildningen diskuteras.

På fristående kurser och på program med många inriktningar och val har studievägledarna ofta mycket fokus på att hjälpa studenterna att planera kommande terminer. Studievägledaren lotsar studenterna och ger dem stöd i att sätta samman sina kurser och hitta vägar till vidare studier. Detta gör också att studievägledaren ofta kan vara den som hjälper studenterna att se de övergripande kompetenserna som de får med sig från en humanistisk utbildning.

Studievägledarnas insats är överlag väldigt uppskattad på institutionerna, men en del säger att man skulle kunna utveckla samarbetet ännu mer genom att ta tillvara på deras kompetens och kunskap om studenterna på ett mer systematiskt sätt. Lärarna skulle behöva mer information om hur man kan prata med studenterna om ämnets relevans och lära sig paketera det man kan säga om ämnet eller programmet på samma sätt som studievägledarna gör.

Arbetslivskoordinatören involveras på olika sätt i utbildningarna och i arbetet med studenterna. Studenter hänvisas dit från utbildningarna, ibland via studievägledare, eller så bjuds arbetslivskoordinatören in till att träffa studenterna. Ibland sker detta i samband med en viss del i utbildningen på initiativ av individuella lärare, utan att institutionen eller lärarlaget som helhet är involverade.

Då arbetslivskoordinatören bjuds in sker detta ibland utanför själva undervisningen. Detta kan leda till att få studenter deltar, kanske för att det inte framgått vad syftet är och att det är viktigt eller för att studenternas fokus ligger på annat. En lösning som någon institution nämner är att i högre grad integrera detta i utbildningen för att signalera att man ser det som viktigt. En del utbildningar gör redan detta, där ett exempel innebär att arbetslivskoordinatören stöttar i hur man skriver ett personligt brev, vilket är en integrerad uppgift i utbildningen. Ett annat exempel gäller ett kandidatprogram där man inkluderar ett pass om livet efter studierna som studievägledare och arbetslivskoordinator tillsammans håller. Man bjuder också in en expert som tillsammans med studievägledare stöttar studenterna så fort det finns val att göra under utbildningen och arbetslivskoordinatören kommer in och informerar inför praktikterminen.

De institutionsgemensamma insatserna som arrangeras av studievägledare och arbetslivskoordinatören på SOL diskuterades vid dialogerna med samtliga sektioner. Dessa består av en rad workshops och informationspass med fokus på vägledning och stöd till studenterna i att söka arbete, sätta ihop en examen, skriva CV och personligt brev. En workshop med temat "Från examen till arbetsliv" är särskilt relevant i sammanhanget. Den typen av stöd och resurser ska också lyftas i undervisningen så att studenterna ser vad som erbjuds dem.

Under dialogerna konstaterades det att ökad information om insatserna och ökat samarbete med arbetslivskoordinatören behövs. Studievägledarna känner väl till vad arbetslivskoordinatören erbjuder och har ett gott samarbete, men detta når inte alltid ut till lärarna. Arbetslivskoordinatören behöver även anlitas mer i relation till fristående kurser, då det i nuläget är vanligare på programmen.

Samarbeten med externa aktörer

Flera ämnen och institutioner har samarbeten med arbetslivsrepresentanter och andra externa aktörer, bland annat branschfolk, företag, gästföreläsare, myndigheter och organisationer samt gymnasielärare och gymnasieskolor. En del ämnen och utbildningar har också undervisande personal som är aktiva utanför akademien. Kontakterna vilar ofta på enskilda personer och det framgår att relationer är centralt i detta arbete. Många säger att arbetet inte är systematiskt,

men att man eftersträvar detta. Personliga nätverk snarare än systematiska kontakter kan också vara en stor tillgång om det är inkluderande nätverk och om studenterna också introduceras i hur det går till att nätverka. Det är överlag svårt att hitta utrymme för kontinuitet, vilket inte enbart beror på förutsättningarna inom utbildningen utan även på de externas situation, och det diskuterades hur kontakter med externa aktörer kan gå från att vara personbundna till att överföras inom institutionen.

HT-fakulteterna har gjort satsningar på affilierad kompetens. Centrum för teologi och religion (CTR) är en institution som har ett väl utvecklat arbetssätt när det gäller affilierad kompetens och adjungering och har anställt en professor som kommer att undervisa och forska med koppling till Svenska kyrkan. Affilierad kompetens medför ingen kostnad då det handlar om kompetensutveckling, men för adjungerade delar man på kostnaden. Även andra institutioner uttrycker ett intresse av att använda sig av adjungerade lektorer för att behålla kopplingen till en bransch. Ett sådant arbetssätt skulle också kunna lyftas fram som en fördel i marknadsföringen av utbildningen och för rekrytering.

Alumnverksamhet

Vad gäller alumnverksamhet förekommer det en rad olika aktiviteter på institutionerna. Det är vanligt att man arbetar med alumnporträtt, men dessa behöver uppdateras regelbundet och det är många som inte lyckats få kontinuitet i detta arbete. En del ämnen arrangerar alumniträffar och workshops om praktik och arbetsmarknadsrelaterade aktiviteter, samt har grupper för alumner och studenter på sociala medier, framförallt Facebook och LinkedIn. Man informerar också om karriärvägar genom kompetensfoldrar, ämnesbeskrivningar, broschyrer och intervjuer.

Samarbeten med alumner förekommer i form av gästföreläsningar, seminarier, olika slags besök och samtal om yrkeslivet, till exempel i samband med arbetsmarknadsdagar, samt då studenter gör sin praktik hos alumner. En del program integrerar också alumner i undervisningen. På Modevetenskap använder man sig av alumner för att hjälpa studenterna att förstå varför de ska ha teoretiska kunskaper och förberedas för forskning. Studenterna har ofta en plan och en vilja och kan inte riktigt se varför detta innehåll är nödvändigt. Man tar därför in alumner som beskriver vad de fått med sig och hur de fått användning för det. Samarbeten med alumner sker sällan systematiskt eller kontinuerligt och anledningarna har framförallt att göra med resurser och administration, men även praktiska omständigheter som till exempel att alumnerna lämnar Lund och Sverige.

De ämnen som däremot inte har någon alumnverksamhet alls anger olika anledningar till detta. Det kan vara att de har studenter som redan är yrkesverksamma, att deras alumner inte får arbete (enbart) på grund av studier i ämnet, att alumnerna inte har läst ämnet för att få jobb eller att studenterna bara läser enstaka terminer och att det därför är svårt att följa dem som alumner.

De flesta institutioner uttrycker en stark vilja att utveckla alumnarbetet och ser alumner som en viktig ingång i arbetet med utbildningens relevans. Många tycker dock det är svårt att veta hur de ska börja, hur de kan skapa och upprätthålla kontakt med alumner samt vad som är tillåtet när det gäller personuppgiftsbehandling. Alumnporträtt nämns återkommande som ett konkret sätt att komma vidare i alumnarbetet, oavsett om det handlar om att ta fram porträtt där de inte redan finns eller om att uppdatera dem och utveckla hur man använder dem, till exempel som ett verktyg för att stötta studenterna och synliggöra ämneskombinationer. Det är också möjligt att skapa arbetsgivarporträtt som ett komplement, vilket föreslogs vid någon dialog, samt även involvera alumnernas

arbetsgivare. En idé som togs upp om hur samarbetet med alumner i undervisningen skulle kunna utvecklas var att ta reda på vilka generella kompetenser alumnerna identifierat att de fått med sig och på så sätt kunna synliggöra dem mer explicit i utbildningen.

Det framgår tydligt att alumnarbetet fyller flera viktiga funktioner. Alumner kan involveras då man kommunicerar utbildningens relevans, både som inspiration till befintliga studenter och i samband med rekrytering. Man kan också integrera alumner i undervisningen för att skapa en professionalisering av utbildningen. Det är även till stor hjälp att ha kunskap om alumner och arbetsmarknaden för humanister i samband med studievägledning och i matchning av kompetenser. Sist men inte minst är det också ett sätt att öka samhällets kunskap om humanistiska kompetenser, både vad gäller arbetsgivare och andra aktörer. Att utveckla alumnverksamheten är därför en av de främsta rekommendationerna som resultat av kvalitetsdialogerna.

Praktik och VFU

Praktik förekommer på flera program, många av dem på masternivå. VFU ingår framförallt inom lärarutbildningen, men även på ett par andra program. Omfattningen på praktiken varierar från 7,5 hp till 30 hp. Det finns dessutom utbildningar där praktikkurs erbjuds efter kandidatkursen. På en del program där praktikkurs ingår får alla studenter som söker en praktikplats, medan en del andra säger att det kan vara svårt att få fram praktikplatser. Det är inte ovanligt att det är upplagt så att studenterna själva söker sin praktikplats och studenterna tränas då i att beskriva sin kompetens. Som redan nämnts involveras ofta arbetslivskoordinatören i samband med praktiken och det finns också exempel på studenter som gör sin praktik hos alumner. Flera program nämner en viss oro för konkurrens om praktikplatser. Bland de ämnen och utbildningar som inte har något inslag av praktik är det en del som diskuterat olika former för hur detta skulle kunna inkluderas, men man har ibland stött på hinder och ändrade förutsättningar, framförallt vad gäller tid och personalresurser. Det finns också en fakultetsövergripande fristående praktikkurs, *Praktikkurs – humanister i arbetslivet*, som många hänvisar sina studenter till för en valbar termin, som del i ett fristående kurspaket eller som komplement till en examen.

Information behöver spridas om denna möjlighet för studenterna på samtliga kurser och program, vilket även studentrepresentanter och HTS uppmuntrar till i dialogerna. Praktikkursen kan också fungera som inspiration för institutioner som är intresserade av att skapa egna praktikinslag i sina program.

Inspel från studentrepresentanter och HTS

Vikten av att de kompetenser som utbildningen bidrar med synliggörs i mötet med studenterna var en övergripande synpunkt som lyftes av studentrepresentanterna i flera dialoger. Deras uppfattning är att det inte alltid är lika tydligt för studenterna som för lärarna vad relevansen består av och att detta kan göras mer explicit, framförallt vad gäller att översätta de akademiska kompetenserna och förstå hur de kan vara relevanta för framtida arbetsgivare. Studentrepresentanterna uttryckte också ett behov av att prata om andra karriärvägar än de mest uppenbara i utbildningar som kan leda mot olika mål, samt önskemål om att olika valmöjligheter och karriärvägar synliggörs tydligare, både under och efter studierna. Enligt studentrepresentanterna upplever studenterna ibland att fokus ligger på akademien och fortsatta akademiska karriärvägar snarare än på andra arbetslivsmöjligheter. De vill att forum utvecklas där man kan prata mer om vad

man kan göra utanför akademien och där man kan diskutera erfarenheter från utbildningen och från praktik.

Frågor om alumnarbete och hur alumner kan involveras var också ett vanligt inslag i studentrepresentanternas bidrag till diskussionen, inte minst i relation till att synliggöra kompetenser och karriärvägar. Man höll med om att alumnpporträtt är ett bra sätt att brett visa vilka möjligheter som finns och hur man kan kombinera och nyscha. Studentrepresentanterna efterfrågar mer kontakt med studievägledare och arbetslivskoordinatören, där man på vissa utbildningar och inom vissa ämnen upplever att informationen ges i samband med introduktionen, men att man sedan inte återkommer till det regelbundet. Studenterna jämför också mellan utbildningar och kan se att detta hanteras olika på olika håll. Som tidigare nämnts framhölls också vikten av att sprida information om HT-fakulteternas gemensamma praktikkurs.

Studentrepresentationen lyftes allmänt av HTS, med medskicket att studentrepresentanter behöver utses på korrekt sätt. HTS arbetar kontinuerligt med att öka engagemanget och att få in studentrepresentanter i institutionsstyrelserna. En fungerande studentrepresentation är en viktig del i att säkerställa att studenterna kan påverka i frågor som gäller utbildningens relevans.

De externa kritiska vännernas bidrag

Som tidigare beskrivits är återkopplingen från de externa kritiska vännerna främst riktad specifikt till de enskilda institutionerna baserat på deras egna förutsättningar och omständigheter. Några återkommande råd gäller rekommenderade inslag i utbildningarna, till exempel inspirationsdagar, arbetsmarknadsdagar eller temadagar, särskilt för de ämnen och institutioner där detta tidigare funnits men av olika anledningar försvunnit. De uppmuntrar också på flera håll till ökade externa inslag i form av gästföreläsningar, studiebesök eller fältarbeten. Mer strukturerade utbyten med externa parter samt riktade satsningar på till exempel adjungering föreslås också till en del institutioner. Ett annat återkommande inslag i återkopplingen gäller inte överraskande alumnarbetet som flitigt diskuterades i dialogerna, där även vikten av att försöka involvera alumnerns arbetsgivare lyftes. De externa kritiska vännerna instämmer i uppfattningen att arbetslivskoordinator och studievägledare kan involveras mer i alla nivåer av utbildningen så att arbetslivsrelevans och utbildningens omsättbara kunskaper framhålls, samt påpekar även vikten av att fullt ut ta tillvara på studentsynpunkter.

En del generella kommentarer av värde för samtliga institutioner framfördes också bland annat vikten av att diskutera och samarbeta med andra program och ämnen för att hitta ömsesidig inspiration, men även för att stötta varandra och stärka kollegialiteten. Här underströks också möjligheten att med begränsade resurser ändå börja i det lilla och undersöka vad som kan vara rimligt att genomföra här och nu och inte låta sig bli nedslagen av att de stora planerna inte alltid låter sig utföras. Ett annat allmänt råd som upprepades är att inte försöka anpassa ämnet efter vad som efterfrågas i arbetslivet, utan istället utgå från ämnets vetenskapliga styrkor, lyfta fram de sätt på vilka de är relevanta för studenterna efter utbildningen och lägga ett större fokus på just dessa aspekter i utbildningen, det vill säga låta den kunskap och erfarenhet som institutionerna besitter vara vägledande istället för tvärtom.

De externa kritiska vännerna ombads också återkoppla kring kvalitetsdialogerna som metod för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling där en överlag positiv bild framträder. Det som särskilt lyfts fram är hur dialogformatet gör att fokus läggs på

utveckling och förbättringspotential snarare än kontroll och uppföljning, vilket leder till att samtalet blir framåtsyftande och inte enbart utvärderande.

Återkopplingen bestod också av konstruktiva idéer kring hur underlagen till dialogerna kan utvecklas, samt vilka för- och nackdelar som de kunde se med denna slags tematiska utvärderingar. Detta är synpunkter som vi på fakultetsnivå tar med oss in i det gemensamma arbetet med metodutveckling inför kommande dialoger, inte minst i nästa cykel av kvalitetsarbetet.

Sammanfattande kommentarer

Kvalitetsdialogerna 2023 visar att HT-fakulteternas institutioner erbjuder utbildningar som är relevanta och svarar mot samhällets behov. Våra utbildningar representerar akademiska värden och universitetets bredd samt tillgodoser behov hos olika typer av studenter. Styrkan i många av våra ämnen bottnar i kunskaper och färdigheter som har ett brett användningsområde och som därför kan anpassas till ett föränderligt arbetsliv. Dessa kompetenser behöver formuleras, synliggöras och kommuniceras, vilket kräver en dialog framförallt mellan lärare och studenter. I kvalitetsdialogerna är det tydligt att det finns ett stort engagemang i arbetet med utbildningens relevans med många goda exempel på hur detta diskuteras och integreras i utbildningarna, samt hur arbetslivskopplingen synliggörs och stärks.

Det finns många insiktsfulla tankar på institutionerna kring hur man kan utveckla det pågående arbetet och vikten av en kontinuerlig diskussion i kollegiet är tydlig, vilket synliggjorts i framtagandet av underlagen och vid själva dialogen. De huvudsakliga utvecklingsområdena gäller därför först och främst den fortsatta relevansdiskussionen inom kollegiet, över ämnesgränser och med studenterna, samt hur man i större utsträckning kan integrera relevansfrågan i utbildningen. Alumnverksamheten är också ett viktigt utvecklingsområde, vilket är ett exempel av många där samarbetet mellan lärare, studievägledare och arbetslivskoordinatörerna kan stärkas i utbildningarna. Det finns också behov av att utveckla hur man aktivt arbetar med att synliggöra arbetslivskopplingen, vilket kan handla om allt från praktik, samarbeten och events till gästföreläsningar och studiebesök beroende på vilket program eller ämne det gäller. Även i de utbildningar där det redan finns en tydlig arbetslivskoppling och en tydlig efterfrågan från arbetsmarknaden behöver man kontinuerligt se över hur denna kan utvecklas och anpassas.

Uppföljande insatser och aktiviteter på fakultetsnivå

Institutionerna uppmanas att utveckla dialogen inom och mellan ämnen/institutioner och stöd efterfrågas till fortsatta diskussioner och erfarenhetsutbyte kring relevans. I dialogerna lyfts många exempel på goda pedagogiska praktiker och givande arbetssätt vad gäller alumner, praktik och externa samarbeten, men dessa behöver delas mellan institutioner med liknande utmaningar och förutsättningar.

Uppföljande insats:

- Fortsätta relevansdiskussionerna i studierektorsnätverket, där även arbetslivskoordinatörerna deltar, som ett första steg för att identifiera ytterligare sätt att skapa kontaktytor mellan ämnen och institutioner på HT-fakulteterna och dela goda exempel på hur man kan utveckla och förtydliga relevansen.

I rapporten konstateras att alumnverksamhet fyller flera viktiga funktioner i relation till utbildningens relevans och från institutionerna efterfrågas stöd i

alumnarbete. De specifika behoven ser olika ut och insatserna nedan kan anpassas därefter. Ett konkret sätt att påbörja alumnarbetet som lyfts i återkopplingen till flera av institutionerna är alumnporträtt.

Uppföljande insatser:

- Grundutbildningsnämnden har hösten 2023 lämnat in ett budgetäskande för att medel för utveckling av alumnverksamhet ska kunna utlysas 2024. Institutionerna kan söka dessa medel för att utveckla alumnverksamheten i den egna miljön. Detta är tillfälliga medel och institutionerna behöver sedan avsätta egna resurser för att upprätthålla verksamheten på längre sikt.
- Den referensgrupp som på uppdrag av Grundutbildningsnämnden arbetar med att ta fram förslag på hur en framgångsrik alumnverksamhet kan bedrivas kommer att utveckla en alumnguide som ger ramar och stöd för alumnarbetet. Innehållet kommer att arbetas fram under hösten 2023 med hänsyn till vad som framkommit i kvalitetsdialogerna.

På flera institutioner vill man öka möjligheterna till praktik i utbildningarna både vad gäller att skapa nya inslag och att utveckla den befintliga praktik som studenterna erbjuds.

Uppföljande insats:

- Till våren 2024 planeras ett seminarium på HT-fakulteterna för personer som är involverade i arbetet med praktikkurser och praktikmoment eller är intresserade av att utveckla sådana. Seminariet leds av kvalitetssamordnare och arbetslivskoordinator. Syftet är att ta upp frågor som rör kvalitetssäkring i arbetet med praktikkurser samt ge deltagarna möjlighet att utbyta tankar och erfarenheter. Om intresse finns kan seminariet vara ett första steg till att skapa en fortsatt kontaktyta för alla som arbetar med praktikkurser. En sida kommer också att tas fram på intranätet där information som riktar sig till praktikansvariga kan samlas.

Institutionerna vill att HT-fakulteterna tar ansvar för mer allmänna frågor kring humanioras relevans i relation till studenter, andra fakulteter och samhället. Detta är en stor uppgift som kräver olika typer av insatser över lång tid och som inte enbart rör grundutbildningen. Det handlar delvis om marknadsföring, men också om att mer generellt kommunicera humanioras relevans och är därför en fråga som behöver lyftas vidare till kanslichefen och Kansli HT:s strategiska arbete med kommunikation.

Uppföljande insats:

- Som ett första steg ska den befintliga informationen på HT-fakulteternas hemsida om utbildningar inom humaniora och teologi utvecklas för att synliggöra den övergripande relevansen. Utbildningsledaren ansvarar för att genomföra detta i dialog med kommunikatör, arbetslivskoordinator och andra berörda parter.

Befintliga aktiviteter på fakultetsnivå som stöd till institutionerna

Förutom de åtgärder som föreslås som direkta resultat av kvalitetsdialoger finns det även befintliga fakultetsövergripande aktiviteter som kan kopplas till en del av de behov som framträtt. Dessa listas nedan:

- Stöd i form av resurser efterfrågas allmänt för att kunna utveckla hur man arbetar med att synliggöra relevansen i utbildningarnas innehåll och att använda relevansdiskussionen som pedagogiskt verktyg.

→ För denna typ av utvecklingsarbete kan man söka pedagogiska utvecklingsmedel i HT-fakulteternas befintliga utlysningar. Avdelningen för högskolepedagogisk utveckling (AHU) erbjuder också en kursverkstad som man kan vända sig till för att få stöd i pedagogiskt utvecklingsarbete.

- Det finns ett önskemål från flera institutioner om ett ökat samarbete arbetslivskoordinatorn. Ett ökat samarbete uppmuntras och kan både ge studenterna stöd i att förbereda sig för arbetet efter studierna och ge lärarna stöd i arbetet med att utveckla betydelsen av relevans inom ämnet.

→ Arbetslivskoordinatorn deltar gärna i de fortsatta diskussionerna om relevans som äger rum på institutionerna och kan besöka institutioner och ämnen för att informera om den service som studenterna erbjuds. Initiativ till samarbete mellan arbetslivskoordinatorn och institutionerna kan tas från båda håll.

- Hjälpt med att underlätta för tvärvetenskapliga samarbeten mellan ämnen och institutioner efterfrågas i några dialoger.

→ Konkreta initiativ till samarbeten behöver komma från institutioner och ämnen. Kontakta utbildningsledaren för stöd och råd vid konkreta idéer och förslag.

- Genom dialogerna identifierades behov av stöd för att synliggöra vilka kompetenser studenterna får genom utbildningen.

→ Certificate of International Merits (CIM) som tidigare genomförts som pilotprojekt har våren 2023 beslutats utökas till att omfatta alla ämnen på HT-fakulteterna. CIM lanseras brett under hösten 2023 och är ett bra sätt för studenterna att samla sina extracurriculära kompetenser och erfarenheter inom internationalisering.

- Det efterfrågades inspiration vad gäller olika möjligheter att involvera extern kompetens i undervisningen.

→ En satsning på att arbeta med affilierad kompetens har gjorts på HT-fakulteterna och några institutioner har valt att rekrytera adjungerad kompetens. Information om dessa sätt att anlita extern kompetens finns att få genom att kontakta HT-kansliet, samt på HR-webben: <https://www.hr-webben.lu.se/anstallning/anstallningsformer/tidsbegransad-anstallning/tidsbegransade-meriterings-och-utbildningsanstallningar-samt-adjungeringar-gastprofessorer-och-adjungeringar-gastprofessorer-och-pensionerade-professorers-verksamhet>.

- I flera dialoger diskuterades möjligheten att utveckla arbetet med akademiskt skrivande som en generell kompetens.

→ På HT-biblioteken finns det en språkpedagog som kan anlitas av utbildningarna i anslutning till olika moment. Språkpedagogens uppdrag är att arbeta ämnesintegrerat i undervisningen med fokus på språkutveckling och akademisk litteracitet. Ämnen som är intresserade uppmuntras att kontakta språkpedagogen för att diskutera möjliga insatser i utbildningarna.

- Som redan nämnts finns också en vilja att öka möjligheterna till praktik för studenterna.

→ För de utbildningar som inte själva har möjlighet att erbjuda praktik kan studenter hänvisas till den fakultetsövergripande fristående praktikkursen,

Praktikkurs – humanister i arbetslivet. Information om praktikkursen finns här: <https://www.sol.lu.se/utbildning/kurser/praktikkurs/>.